

Divrej Tora

Godina 10

Zagreb, šabat 10. prosinca 2016. - 10. kisleva 5777.

Broj 7

<http://twitter.com/DivrejTora>

divrejtora@gmail.com

B"H

Šabat Vajece

Jeruzalem	15:55	17:15
Zagreb	15:53	16:54
Rijeka	16:01	17:01
Split	15:59	17:00
Dubrovnik	15:56	16:56
Vinkovci	15:44	16:44
Sarajevo	15:50	16:51
Bihać	15:57	16:58
B. Luka	15:52	16:52
Beograd	15:39	16:46
Novi Sad	15:40	16:48
Subotica	15:37	16:46
Zrenjanin	15:37	16:45
Niš	15:38	16:44
Beč	15:42	16:42
Frankfurt	16:04	17:05
Edison, NJ	16:12	17:13

Dnevni Zmanim za Grad Zagreb

Na dan	utorak 13.12.2016.
Alot Hašahar	5:52
Najranije Talit	6:28
Nec Hahama	7:29
Najkasnije Š'ma	9:40
Zman Tefila	10:23
Hacot	11:50
Minha Ketana	14:23
Plag Haminha	15:18
Šekia	16:12
Cet Ha-kohavim	16:54

Paraša Vajece

(Berešit 28,10-32,3)

Jaakov ostavlja svoj rodni grad Be'er Ševu i putuje u Haran. Na putu, on susretne "mjesto" i prespava tamo, sanjajući o ljestvama koje povezuju nebo i zemlju, i s anđelima koji se penju i silaze na nju; B-g se pojavljuje i obećaje da će zemlju na kojoj leži On dati njegovim potomcima. Ujutro, Jakov podiže kamen na kojem je imao polo-ženu glavu kao žrtvenik i spomenik, zavjetujući se da će tamo biti napravljen B-žji dom.

U Haranu Jaakov boravi kod svog ujaka Lavana i radi za njega čuvajući Lavanove ovce. Lavan mu pristane dati za ženu svoju mlađu kćer Rahel koju Jaakov voli - u zamjenu za sedam godina rada. No, u svadbenoj noći, Lavan mu daje svoju stariju kćer, Leu, umjesto Rahel. Jaakov prijevaru otkriva tek ujutro. Jaakov se ženi također i s Rahel, tjedan dana kasnije, nakon što pristane raditi za Lavana još sedam godina.

Lea rađa šest sinova Rubena, Šimona,

Levija, Jehudu, Jisakara i Zvuluna te kćer Dinu, dok Rahel ostaje neplodna. Rahel daje Jaakovu svoju služavku, Bilhu, za ženu da rodi djecu umjesto nje, pa su tako rođena još dva sina, Dan i Naftali. Lea učini isto sa svojom službenicom, Zilpom, koja rađa Gada i Ašera. Na kraju, Raheline su molitve uslišane i ona rađa Josefa.

Jaakov je sada u Haranu već četrnaest godina i želi se vratiti kući, no Lavan ga nagovori da ostane, nudeći mu ovce u zamjenu za njegov rad. Jaakov postaje imućan, unatoč Lavanovim stalnim pokušajima da ga prevvari. Nakon šest godina, Jaakov potajno napušta Haran, bojeći se da bi ga Lavan spriječio da ode s obitelji i imovinom za koju je radio. Lavan kreće u potjeru za Jaakovom, ali ga B-g u snu upozorava da mu ne naškodi. Lavan i Jaakov sklope ugovor na gori Gal-Ed, i potvrde ga gomilom kamenja te Jaakov nastavlja put u Svetu Zemlju, gdje ga susretnu anđeli. ■

Alija po Alija

KOHEN - prva aliya - 13 p'sukim (28,10-22)

Jaakov napušta Be'er Ševu i odlazi u Haran.

Postoje različita tumačenja u "M'f-oršim" u vezi riječi koje se koriste u ovom *pasuku*. Kao na primjer, zašto Tora navodi Jaakovljevu odlazak. Raši tumači da ugledna osoba ne samo da utječe na svoje okruženje, već se i njeno odsustvo s nekog mjesta osjeća, u negativnom smislu. Stoga nam Tora ne kaže samo da je Jaakov otišao u Haran; ona nam također kaže da je napustio Be'er Ševu, i njegovo se odsustvo osjetilo - čak iako je Jichak ostao tamo.

Drugo tumačenje - Napuštajući Be'er Ševu, Jaakov je ispunio želju svoje majke, Rivke, koja se plašila da bi Eisav ubio Jaakova ukoliko bi on ostao tamo. Odlazeći u Haran, Jaakov je ispunio želje svog oca, Jic-haka, koji ga je otposlao tamo da nađe prikladnu suprugu. Redak nam govori o Jaakovljevu odlasku iz Be'er Ševe i njegovom putovanju u Haran, kako bi nam pokazao da je bilo bitno ispuniti želje **oba** roditelja.

On nailazi na "Mjesto" (u samom tekstu ono nije identificirano, ali se tradicionalno smatra da je to bilo Har Moria, mjesto *akeida*, i lokacija budućeg Beit HaMikdaša) i ostaje tamo preko noći. On sanja ljestve podnožje kojih je učvršćeno na zemlji, a vrh kojih seže do nebesa.

Anđeli se penju i spuštaju tim ljestvama.

S'fat Emet ističe da su ljestve u Jaakovljevu snu prvo opisane kao ljestve čije su nožice zabodene u zemlju (što predstavlja svjetovnosti i/ili najosnovniju pristojnost) a po-tom njihova glava seže do nebesa (što predstavlja duhovne težnje). To je u skladu s poslovicom iz Pirkei Avot - *Dereh erec kodma laTora*, svje-tovnost prethodi Tori.

Ovo predstavlja "smjenu straže". Anđeli koji su Jaakova pratili u Erec Jisraelu nisu isti oni koji su ga pra-tili van Izraela, kao što su i šabatni anđeli drugi, a ne oni od tjedna. Naš tjedni pandan Jaakovljevu snu je pjesma koju pjevamo u petak uve-čer, Šalom alehem, koja govori o smjeni anđela.

Komentari ističu da je B-g "bdio" nad Jaakovom zato što je postojala praznina između uspinjanja anđela i silaska novih - *olim v'jordin bo*.

Zanimljivo je da u petak uvečer

pjevamo Šalom alehem, pozdravljajući anđele šabata, a tek potom se pozdravljamo s tjednim anđelima uz *ceithem l'šalom*, tako da bi došlo do preklapanja, umjesto praznine.

Čovjek treba shvatiti da bogatstvo nije neprolazno; ono se može izgu-bitu jednako tako lako kako ga se i steklo. Zato, ako je čovjek blagoslovljen bogatstvom, on ga treba koristiti mudro, konstruktivno, na dobrotvoran način. Tu ideju simboliziraju ljestve, i usponi i spuštanja koja se na njima događaju - *sulam*, s anđelima *olim v'jordinbo*. *Sulam* (ljestve) imaju numeričku vrijednost $60+6+30+40=136$. *Mamon* (novac) također iznosi $40+40+6+50=136$. A tako i *oni* (siromaštvo) $70+6+50+10=136$. Nadalje... *kol*, glas (molit-ve) i *com*, post također daju zbroj 136, i možda nam na taj način kažu da molitva i prošnje B-gu mogu biti djelotvorne, rezultirajući blagoslovom bogatstva umjesto siromaštva.

U snu se B-g Jaakovu pojavljuje s vrha ljestava i ponavlja mu obećanja data Avrahamu i Jichaku. Ova često ponavljana obećanja dosljedno obuhvaćaju posjedovanje zemlje i "bez-brojno" potomstvo. Ovo proročanstvo obuhvaća također i B-žje obećanje o zaštiti Jaakova na njegovom putu. Jaakov se budi iz sna i shvaća svetost tog mjesta. Kada se Jaakov ujutro probudi, on uzima kamen (o kojem se prethodno govori u množini) koji mu je bio pod glavom, i podiže ga kao spomenik koji potom pomazuje. On naziva to mjesto Beit El. Jaakov se zaklinje na vjernost B-gu.

Šulhan Aruh, na temelju Midraša, kaže da osoba može dati zavjet ili dati dobrovoljni prilog kako bi po-jačala i poboljšala vršenje *micvot* i davanja *cedaka* u teška vremena. Primjer za to je Jaakovljevu zavjet na ovoj "najnižoj točki" njegovog živo-ta.

Rambam kaže da B-g uvijek čuje molitve zajednice. (Slična garancija ne postoji za pojedinca.) Molitva zajednice je snažnija od osobne molitve. Ovu ideju simbolično nalazi-mo u riječima jednog retka ove *se-dre*. "*Vajikac Jaakov miš'nato vajo-mer* (a Jaakov se prenu iz svog sna)..." Završna slova ovih četiriju riječi čine riječ *cibur* (zajednica). Redak se nastavlja: "te reče, doista je B-g na ovom mjestu..." Kada postoji *cibur*, B-g je tamo... i sluša.

"I vratit ću se domu svog oca i Hašem će mi biti B-g." Ramban objašnjava vezu između Jaakovlje-vog povratka kući i njegova "stica-nja B-

ga". Gemara u Ketuvot navodi da onaj koji živi u *Erec Jisraelu* je po-put onoga koji ima B-ga, onaj koji živi van Izraela je poput onoga koji je bez B-ga. Jaakovljevu povratak iz Lavanove kuće natrag u kuću nje-gova oca bio je koliko fizička toliko i duhovna *aliya* - kao što je *aliya* danas za mnoge ljude.

LEVI - druga aliya aliya - 17 p'sukim (29,1-17)

Uvjeren u B-žju zaštitu nakon što je napustio Zemlju (u to je Jaakov imao razloga da bude nesiguran), on ubrza-va korak. Jaakov spazi zdenac u polju, oko kojega su se okupila tri stada ova-ca. Zdenac je pokriven velikim kame-nom. Pastiri su imali običaj da se oku-pe kod zdenca u isto doba dan tako da imaju dovoljno neophodnog ljud-stva da uklone kamen, a potom ga i vrate na-kon što su napojili ovce. Ja-akov upi-ta pastire tko su i zbog čega se okupljaju tako rano poslijepodne da napoje ovce. Kada mu kažu da rade za Lavana, Jaakov upita za nje-govo zdravlje. Pastiri mu pokazuju na Rahel, Lavanovu kćer. Oni objasne Jaakovu da moraju međusobno sura-đivati kako bi fizički uklonili kamen. Upravo tada Jaakov spazi Rahel, svo-ju sestričnu, te priđe kamenu i sam samcat ga ukloni s otvora zdenca ka-ko bi napojio ovce svog ujaka. Jaakov poljubi Rahel i gorko zaplače. (On plače jer Ru'ah HaKodešom vidi da njihova sudbi-na nije da budu poko-pani zajedno.)

Jaakov kaže Rahel tko je on - u ka-kvoj su vezi - a ona otrči da kaže svom ocu. Kada Lavan čuje, on istrči da pozdravi Jaakova i da ga uvede u kuću da mu ispriča "cijelu priču". Lavan "ponudi" Jaakovu posao i kaže mu "da si sam odredi plaću". Lavan ima dvije kćeri - Leu, koja je starija, i Rahel, koja je mlađa. Lea je imala "slabe" (osjetljive) oči, a Rahel je bila vrlo lijepa.

Š'LIŠI - treća aliya - 31 p'sukim (29,18-30,13)

Jaakov zavoli Rahel i ponudi da radi sedam godina u zamjenu za njezinu ruku. Lavan se složi i vri-jeme u Ja-akovljevim očima proleti zbog nje-govog velikog oduševljenja. Na kraju sedam godina Jaakov zatraži da stupe u brak.

Lavan okupi sve mještane na sveča-nosti i zamijeni Rahel Leom.

Izvori ukazuju na to da je Rahel bila ta koja je omogućila zamjenu, moti-virana ljubavlju i suosjećanjem pre-ma svojoj sestri. Rahel je odala svoje skrovite "znakove" Lei kako bi je spa-

(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Ailja po Ailja**

sila od vjerojatnog braka s Eisavom, Jichakovim biološki najstarijim sinom. Rahelina sućut bila je od velike pomoći, mnogo godina kas-nije, njenim potomcima, kada je po-sredovala pred B-gom nakon uništenja Hrama. Tradicija nam kaže da je B-g ublažio kaznu obećanjem o povratku iz egzila tek nakon što Ga je Rahel za to preklinjala. Avot i Moše nisu imali takvog uspjeha u svom preklinjanju B-ga za narod.

Kada se Jaakov konfrontira s Lavanom zbog prijevare, Lavan kaže da je neprilično udati mlađu prije starije.

Jaakov pristane raditi još sedam godina za Rahel. Zilpa i Bilha su služavke Lee i Rahel. Jaakov je iskazivao svoju, očito, veću ljubav prema Rahel. Kao posljedica toga, B-g je Leu učinio plodnom, a Rahel neplodnom.

Sljedeće što nam Tora kaže, brzim nabranjem, su rođenja Reuvena, Šimona, Levija, i Jehude. Lea nad-jeva imena svim sinovima (Leviju je imao Jaakov ili možda anđeo) tako da ime odražava njenu zahvalnost B-gu i njene osjećaje u tim ne-uobičajenim okolnostima njenog života

Rahel, ljubomorna na Leu, požali se Jaakovu kako ona nema djece. Jaakov se razljuti na nju, govoreći da je to B-že djelovanje, a ne njegovo.

Rahel daje Jaakovu Bilhu kako bi imala djece koju će podići kao svoju. Rađaju se Dan i Naftali. Lea, shvaćajući da je prestala rađati, pa daje Jaakovu Zilpu. Gad i Ašer plod su toga.

Zapazite da se Tora koristi brzim stilom pričanja kako bi nam rekla o izgradnji Jaakovljeve obitelji. Nakon Avrahama i Jichaka koji su tako teško dobili djecu, Jaakov je postao otac desetorice sinova u 16 p'sukim!

R'VII - četvrta alija - 14 p'sukim (30,14-27)

Rahel preklinje Reuvena da joj da posebno ljekovito bilje (za plodnost) koje je on nabrao za svoju majku, Leu. Kad se Lea pobuni zbog toga, Rahel joj obeća da Jaakov može spavati s njom te noći u zamjenu za ljekovito bilje. Kada se Jaakov vrati s polja, Lea mu iziđe u susret. B-g usliši Leinu očajničku molitvu, i ona rodi Jisahara a potom i Zevuluna. Onda Lea rodi djevojčicu, Dinu. Konačno, B-g se "sjeti" Rahel pa i ona ostane trudna. Ona rodi i da svome sinu ime Josef, moleći se pritom da bi imala još jednog sina (kako barem ne bi imala manje sinova od sluškinja).

Kada se rodi Josef, Jaakov zatraži od

Lavana da ode. On zatraži svoje žene, djecu i naknadu za sav posao koji je učinio za Lavana. Lavan prizna da je bio blagoskoven zbog Jaakova.

HAMIŠI - peta alija - 32 p'sukim (30,28-31:16)

Dogovore se kako će Jaakov dobiti svoju plaću. Lavan više puta pokušava na najmanju mjeru svesti plodnost koza i ovaca koje će pripasti Jaakovu. B-g ima drugačije planove, te Jaakov postane vrlo bogat. Pojednosto o pjegavim, prugastim, šarenim životinjama, i tome kako su rađale mlado, poprilično je neshvatljiva.

Konačni je rezultat da Lavan (ponovo) pokuša prevariti Jaakova, i u tome ostane bez uspjeha. Lavanovi sinovi imaju osjećaj da je Jaakov prevario njihova oca. B-g kaže Jaakovu da se vrati u svoje rodno mjesto. Jaakov poziva svoje žene i objašnjava im situaciju. Kaže im da ga je anđeo uputio što da čini s životinjama. Rahel i Lea se osjećaju tuđinkama u domu svog oca i spremne su učiniti kako B-g zapovijeda.

ŠIŠI - šesta alija - 26 p'sukim (31,17-42)

Jaakov se priprema za odlazak. U međuvremenu, dok joj je otac odsutan, Rahel uzima njegove *terafim*. Kada Lavan shvati da je Jaakov otišao, on kreće u potjeru. B-g se pojavljuje Lavanu u snu i upozorava ga da ne naudi Jaakovu na nikakav način. Kada Lavan dostigne Jaakova, sukobi se s njime zbog nenajavljenog odlaska i *terafim* koji su nestali. Jaakovljevi odgovor je ljubazan, izražava svoj bijes zbog Lavan-ovih pokušaja da ga prevari. Što se *terafim* tiče, Jaakov dopušta Lavanu da ih traži i odvažno izjavljuje da onaj koji ih je uzео neće živjeti. Lavan ne uspije pronaći *terafim* zato što ga Rahel uvjeri da ne pretražuje nju, niti njene stvari. Da me B-g nije štitio, ti bi me ostavio bez ičega.

Š'VII - sedma alija - 15 p'sukim (31,43-32,3)

Lavan odgovara da su ove žene njegove kćeri, da su ova djeca nje-gova djeca, i da je stoka također njegova. Jaakov i Lavan sklope sporazum i od kamenja načine humak, kao znak njihovog sporazuma. Jaakov prinese B-gu žrtvu i zakune se na savez. Ujutro Lavan izljubi svoju djecu i unuke, blagoslovi ih i vrati se kući. Jaakov nastavi svoj put i susretne se s anđelima (Erec Jisraela - *sedra* je ovime zaokružena) na svom putu.

Jaakov nazove to mjesto Mahanajim. Posljednja 3 p'sukim ponovo se

čitaju kao Maftir.

Haftara - 28* p'sukim - Hošea 12,13-14,10

* *S'faradim* čitaju odjeljak u Hošei koji prethodi Aškenaskom čitanju, 11,7-12,12 (17 p'sukim).

* *Neki predlažu da se haftara završi s Joel 2,26-27, kako bi haftaru završili u pozitivnijem tonu od onoga kojim Hošea završava. (to bi bilo 30 p'sukim)*

Završni dio knjige (knjižice) Hošea započinje spominjajem Jaakovljevog putovanja u Aram da si pronađe (i radi za nju) ženu (žene) - eto veze sa *sedrom*. Prorok naglašava Izraelskom narodu njihove skromne korijene pokušavajući vratiti stvari u pravu perspektivu i obnoviti njihovu vjeru i oslanjanje na B-ga. Ova haftara sadrži **šuva Jisrael...** iz haftare za Šabat šuva.

Posljednji *pasuk* u Hošei veli: Tkogod je mudar, neka razumije ovo... Putevi B-žji su ravni, i pravedni će ići njima, a zli će posrnuti. Gemara primjenjuje ovaj kontrast na dvojicu ljudi koji su jeli *korban Pesah*, jedan je jeo *al ha'sova*, dok se najede ali ne i prejede, a drugi jede žrtvu Pesah, no sit je od obroka na Sederu. Zapanjujuće je da Gemara koristi dva čovjeka, od kojih su obojica ispunili *micvot*, da bi ilustrirali ovaj *pasuk*. *Pošei'a* (ravnodušni) u ovom primjeru drži *micvu*. On kupuje janje, dovodi ga kao *korban Pesah*, peče ga na primjeren način - čini sve. Osim jednog malog detalja *al ha'sova*. I to ga čini grešnikom.

To je poruka Gemare njezinim izborom za ovaj *pasuk*. Osoba koja inače ne drži *micvot* zna da ne čini dobro, ali je nije briga. Ona sebe uvjeri da Tora nije za nju. Nazovimo je "prostim *pošei'a*". Njega Gemara naziva "suptilnim grešnikom". Čini se tako nevažno. Posebno kad se usporedi s drugima. No pravilan način na koji se jede *korban Pesah* traži ozbiljan trud tijekom čitavog obroka koji prethodi *korban Pesahu*. Ono zahtijeva posvećenost koju mnogi "religiozni" ljudi nisu spremni dati. To znači postaviti granice jedenoj čak i u vrijeme blagdanskih obroka.

To je tek jedan primjer te vrste grijeha. Uzmite naprimjer razgovaranje u *šulu* za vrijeme molitve. Ljudi koji tako rade obično razvijaju stav - hej, pa ja se barem molim. Došao sam u *šul*. Zato to ne može biti loše. Prepuštam vašoj mašti što još to može obuhvaćati. Neka vam to bude hrana za vaše misli. A posebno je prikladno u svjetlu činjenice da haftara govori o t'šuva. ■

Prevela Anja Grabar

Rav Kook:

Blagoslov prisutnosti učenjaka

Nakon što je 14 godina radio na Labanovom imanju, Jakov je nestrpljiv oko povratka kući, u zemlju Izrael. Laban, međutim, nije oduševljen idejom da pusti svog nećaka da ode. „Bog me blagoslovio zbog tebe“, rekao je Jakovu. (Berešit 30:27)

Talmud (Berahot 42a) ističe da Labanova dobra sreća nije bila samo zasluga Jakovljevog teškog i napornog rada. „Blagoslov dolazi u prisutnosti učenjaka Tore“, uče nas mudraci. Sama prisutnost velikog učenjaka donosi sa sobom blagoslove uspjeha i bogatstva.

Ipak, taj se fenomen čini nepravednim. Zašto bi čovjek bio blagoslovljen samo zato što je bio u prisutnosti učenjaka Tore?

Utjecaj cadika

Kako bismo odgovorili na to pitanje, moramo razumjeti prirodu cadika i njegov utjecaj na one koji ga okružuju. Prisutnost učenjaka Tore inspirirat će čak i moralno korumpiranog pojedinca da ograniči svoje destruktivne radnje. Kao rezultat pozitivnog utjecaja, neće izostati ni materijalna korist, a božanski blagoslovi bit će prikladno dodijeljeni. Takav pojedinac, zaslugom dobrog utjecaja, postaje prikladan primatelj Božjih blagoslova.

Kao nastavak slučaja Labana i Jakova, Talmud daje drugi primjer ovog principa. Tora nam kaže da je

prosperitet egipatskog časnika Potifara, bio Josipova zasluga (Berešit 39:5). U nekim aspektima, ovaj je slučaj još izuzetniji.

Za razliku od Labana, Potifar nije čak niti bio svjestan izvora svoje dobre sreće. Bez obzira na to, Josipova je prisutnost pomogla podići etičku razinu egipatskog kućanstva čime je ono postalo prikladnije za primanje Božjih blagoslova.

Rivalstvo između Rahel i Lee

Jakov nije imao jednostavan život. On je volio Rahel, ali je na prevaru oženjen njenom sestrom Leom. A kada je konačno oženio Rahel, njegov je dom patio zbog rivalstva između dviju sestara.

Ta bitka nije se vodila samo u Jakovljevom kućanstvu. Nastavila se i u budućim pokoljenjima: između Rahelinog sina Josipa i Leinih sinova; u konfliktu između kralja Šaula, Rahelinog potomka, i Davida, potomka Lee. Zašto je Jakov morao proći tolike prepreke u svojoj obitelji – komplikacije koje će imati dugoročni utjecaj na buduće generacije židovskog naroda?

Sadašnjost se suprotstavlja budućnosti

Mi živimo u podijeljenoj realnosti. Neprestano odlučujemo: koliko ćemo živjeti za sadašnji trenutak, a

koliko ćemo raditi za budućnost? Moramo neprestano održavati ravnotežu između sada i ovdje te onoga što tek ima doći. Ta dilema postoji na svim razinama života: individualnoj, obiteljskoj, društvenoj i nacionalnoj.

Božji originalni dizajn za svijet bio je da cijelo stablo, čak i kora, ima okus sladak poput svog ploda (Berešit 1,11). Drugim riječima, tijekom svakog dijela našeg puta prema cilju, mi bismo bili u mogućnosti osjetiti i uživati u konačnom produktu našeg truda. Kada svijet funkcionira kako treba, sadašnjost je otkrivena u svoj svojoj slavi i služi kao dobar vodič prema uzvišenijoj budućnosti. U takvom savršenom svijetu, naše trenutne čežnje i želje ne povređuju naše buduće težnje.

Ali naš fizički svijet je manjkav. Zemlja ne proizvodi stabla koja imaju okus poput njihovih voćnih plodova. Neprestano se nalazimo u konfliktu između sadašnjosti i budućnosti, privremenog i vječnog. Kao pojedinci i kao narod, često trebamo zanemariti osjećanja sadašnjosti jer nas ona neće voditi putem kojim nam je određeno ići.

Rahel i Lea

Jakovljevi brak sa dvije sestre i njihovo međusobno rivalstvo, metafora su za tu dualnost u našim životima.

(nastavak s 4. stranice) **Rav Kook: Blagoslov prisutnosti učenjaka**

Poput svih stvari u našem svijetu, i Jakovljevi dom patili su od nedostatka jasnoće. Jakov je trebao biti sposoban utemeljiti svoju obitelj na sadašnjosti, blagoslovljenoj cjelovitosti i dobrotom. Trebao je biti sposoban oženiti se i utemeljiti svoj dom bez da radi kalkulacije o budućnosti. Prirodna čistoća i jednostavne emocije njegove svete duše trebale su biti dovoljne za to.

Rahel, koju je Jakov odmah zavolio zbog predivnih osobina njene duše, metafora je za jednostavnu i prirodnu ljubav koju osjećamo prema otkrivenoj sadašnjosti. Jakov je osjećao da je Rahelina ljepota u harmoniji sa nepoznatim carstvom daleke budućnosti.

Ali Božji savjet odredio je da budućnost izraelskog naroda pripada Lei, a ne Rahel. (Šest od dvanaest Izraelovih plemena, uključujući ona određena za duhovno i političko vodstvo (Levi i Juda), rođena su od Lee.) Lea je glavna pramajka židovskog naroda. Ipak, ta je budućnost bila sakrivena od Jakova.

Ova skrivena Leina kvaliteta ugrađena je u temelje židovskog naroda. Zbog Leinog nasljeđa, mi možemo podići naše poglede i usmjeriti ih u daljinu, preskačući sadašnje okolnosti, kako bismo težili prema uzvišenoj budućnosti. Kao što se Jakov neočekivano našao oženjen Leom, tako i put židovskog naroda kroz povijest nije uvijek bio bez iznenađenja. Budućnost često projicira svoj put u sadašnjosti kako bi sadašnjost bila uzvišena i posvećena.

Dva kralja i dvojica Mesija

Rivalstvo između Rahel i Lee, konflikt između prekrasne sadašnjosti i vizionarske budućnosti, nalazimo izraženo i u monarhiji Izraela. Privremena vladavina Šaula, Rahelinog potomka, borila se sa vječnom dinastijom Davida, Leinog potomka.

(Šaul, koji je opisan kao „najljepši mladić u Izraelu, glavom i rame-

nima viši od svih ljudi“ (1.Sam. 16,2), bio je prirodno izabran kralj. No ipak, Bog je odabrao Davida – jednostavnog pastira čije kvalitete vodstva nije prepoznao ni njegov vlastiti otac – za pravog kralja židovskog naroda. Kao što je B-g objasnio proroku Samuelu: „Ne gledaj na njegovu pojavu, niti na veličinu njegova ugleda, jer Ja sam ga odbacio. Nije važno ono što je čovjeku vidljivo očima; B-g gleda srce“ (1.Sam.16:7)

Čak i u mesijanskoj eri, podjela između Rahel i Lee će se nastaviti kroz dva mesijanska vođe: prvog otkupitelja, Mašiah ben Josefa, Rahelinog potomka, i konačnog otkupitelja, Mašiah ben Davida, Leinog potomka.

Ipak, mi težimo za jednostavnijim stanjem u kojem je sadašnjost uzvišena i posredovanjem njene svjetlosti, budućnost poprima veličinu. Iz tog razloga, Rahel je uvijek ostala počašćena ulogom Jakovljeve primarne žene. Čak su i Leini nasljednici u Betlehemu priznali: „Kao Rahel i Lea koje su obje izgradile kuću Izraela“ (Rut 4:11), spominjući Rahel prije Lee. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Berel Wein:

Ponuda i potražnja

Raši daje komentar na početne riječi ovotjednog čitanja Tore, da kada pravedna osoba napusti zajednicu, dolazi do zamjetnog gubitka i na štetu je zajednice. U najvećem broju slučajeva, zajednica, pa čak obitelj i prijatelji pravedne osobe, jedva da obraćaju pažnju na njegovo ili njezino prisustvo dok je ona među njima. Tek kad osobe više ne bude među njima njezina se istinska vrijednost i karakter postaje očigledna. A tada je to obično nedovoljno i prekasno.

Jaakov je osoba koja se ne ističe u svojoj zajednici. Eisav je onaj koji zaslužuje naslove u novinama, on daje intervju i pojavljuje se u medijima. No zajednice, posebno u Židovskom svijetu, su sazidane na pravednosti.....tihim Jaakovima, a ne bombastičnim i glasnim Eisavima.

Često sam u svojim komentarima govorio da su pokvareni gradovi Sodoma i Gomora bili u potpunosti uništeni ne zbog milijuna zločinaca koji su ih nastanjivali, već zbog toga što nije bilo deset pravednih i dobrih ljudi koji su živjeli u njihovoj zajednici.

Judaizam cijeni i štuje vrijednost samog pojedinca. On se nikada ne bavi samo brojevima i većinom. On nastoji stvoriti pravedne pojedince čijom već samom prisutnošću

društva bivaju bolja i rasprostanjen je utjecaj dobra. I zato je žalosno da se vrijednost takvih dobrih ljudi najsnažnije primjećuje tek kada napuste zajednicu ili nisu prisutni u njoj.

Kada Jaakov stigne u Lavanovu kuću, Lavan je siromašan. On je prisiljen koristiti svoje kćeri kao pastire - sramotan čin u onom okruženju i vremenu. Jaakovljeva prisutnost u Lavanovom domu tijekom narednih desetljeća učinit će da on postane bogat i moćan. U jednom od rijetkih trenutaka iskrenosti, Lavan priznaje Jaakovu "G-spod me blagoslovio zbog tebe."

Čitava povijest pokazuje blagoslove koji su se zbili zemljama, carstvima i civilizacijama jednostavno zbog toga što je Židovski narod živio u njihovoj sredini. No ipak, ova spoznaja ne sprečava opravdavanje i ohrabivanje antisemitizma i nasilja protiv Židova. Lavan je savršeni primjer takvog izvitoperenog ponašanja. On zna da je njegov uspjeh posljedica Jaakovljeva prisustva u njegovom domu, no on svejedno progoni Jaakova i nada se da će ga nekako uništiti.

Ova paradoksalna vrsta razmišljanja je obilno i jasno vidljiva u našem današnjem svijetu. Drugi nas proklinju ne zbog naših

postupaka, već samo zato što se usuđujemo postojati. Dobrim ljudima se ne dopušta da žive u Sodomi. A Židovima da žive u Zemlji Izrael.

Utjecaj dobra je nepodnošljiva zamisao u svijetu odanom zlu i laži. Ipak, Španjolska, Portugal i Poljska žele da se Židovi vrate. Europa želi biti bez Židova, ali ipak nekako zadržati prisutnost i prednosti Židova koji žive u njezinoj sredini. Izvitoperen je to i kompliciran svijet u kojem živimo. Kao i Jaakov, malo je toga što možemo poduzeti u vezi s time, osim da i dalje ustrajemo.

Kao što smo svi učili u našoj predmetu osnove ekonomije, cijene i vrijednosti se utvrđuju zakonom ponude i potražnje. U teoriji, što je veća ponuda, to je niža cijena. Svjedoci smo te ekonomske činjenicu u današnjoj, još uvijek relativno niskoj cijeni nafte, s obzirom na zasićenost ponude nafte na svjetskom tržištu.

Ovo pravilo trgovine - ponuda i potražnja - vrijedi i za ljudske resurse. A u današnjem religioznom Židovskom svijetu, ponuda sposobnih mladih muškaraca i žena koji su voljni krenuti u područje Židovskog obrazovanja daleko nadmašuje potražnju. Za svaku priliku za učenje, pogotovo u višim razredima osnovne škole, u srednjoj

(nastavak s 6. stranice) **Rabbi Berel Wein: Ponuda i potražnja**

školi, a da i ne spominjem uzvišenu sferu ješive, ima daleko više podnositelji zahtjeva nego li novih radnih mjesta i prilika za poučavanje.

Posljedica toga je, da su plaće za početne pozicije u Židovskom obrazovanju niske, a konkurencija za svako slobodno mjesto je žestoka, i često puta razočaravajuća. Tijekom mog nedavnog posjeta Sjedinjenim Državama, prilično velik broj izvrsnih mladih učenjaka Tore, koji su u potrazi za nastavničkim pozicijama u Židovskim školama, požalili su mi se na to.

Čini se da u gotovo svakoj školi koja se nalazi u velikim urbanim Židovskim zajednicama, postoje na tisuće kandidata za svaku poziciju, koja se mora popuniti. I zbog naizgled neumitnog zakona ponude i potražnje, te visoko tražene pozicije daju relativno slabe plaće, pogotovo u usporedbi s odgovornostima i zahtjevima te pozicije.

Problem donekle usložnjava i činjenica da ovi mladi ljudi ulaze na tržište rada, relativno kasno u životu. Većina njih već ima veliki broj djece koja već pohađaju školu, i a ako je netko uvjeren da njegovo dijete treba steći obrazovanje u Lakewoodu, onda postaje teško razmišljati o tome da se prihvati posao koji se možda nudi u manjoj, možda manje religioznoj zajednici.

Nedostatak sekularnog obrazovanja i stručnog usavršavanja također ne ide u prilog ovoj vrsti diplomaca ješive za osiguranje značajnog mjesta u Židovskom obrazovanju. Na taj način dolazimo u situaciju kvake 22 situaciji izgubljenih talenata. Ulazak na tržište rada kad je osobi već gotovo 30 godina i s djecom koju treba uzdržavati i obrazovati veliki je izazov. A kad je tako malo mogućnosti zapošljavanja na raspolaganju, taje izazov postaje gotovo nepremostiv.

U Sjedinjenim Državama mnogi od tih potencijalno velikih pedagoga okreću se drugim vrstama posla kako bi preživjeli. Obično to stvara veliku osobnu tjeskobu, te duhovnu i emocionalnu frustraciju. Mnogo sam puta bio svjedokom takvih situacija za vrijeme moje rabinske i pedagoške karijere. Čini se da je na neki način naš obrazovni sustav pokvaren, a zbog raznih pritisaka - vjerskih, društvenih, političkih, kao i osjećaj tromosti - ima vrlo malo onih koji su voljni prihvatiti se izazova da to poprave. Na individualnoj razini, jedan broj velikih i izdržljivih mladih edukatora osmislili su svoje vlastite nove institucije, no to je vrlo malo utjecalo na rješavanje općenitog sveobuhvatnog problema u obrazovnom svijetu ortodoksnog Židovstva.

Tradicionalno se zvanje nastavnika u židovskom životu promatralo kao uzvišeno i plemenito, dok se u isto vrijeme one koji vrše tu profesiju smatralo inače neuspješnim i nepoticaјnim pojedincima. Ovaj shizofreni pogled na odgajatelja naše djece također pridonosi daljnjem izvrtanju zakona ponude i potražnje na židovskom obrazovanju. Nekako očekujemo i od nastavnika da bude svet, altruističan, vrhunski stručan i herojska figura. U isto vrijeme

gajimo u sebi osjećaj da je krema za židovskih talenata u sektoru rizičnih ulaganja ... i da oni koji uče našu djecu u stvarnosti se ne mogu mjeriti s njima.

Ove suprotna stajališta očituje se na bezbroj načina od strukture plaće do društvenog poštovanja u židovskom svijetu. U ovom času ima inicijativa i programa financiranih iz izvora izvan područja židovskog obrazovanja kako bi fizički i socijalno poboljšali status nastavnika u židovskom obrazovanju. No, ti programi su palijativni, a ne strukturni.

Četrdesetih godina u SAD-u, jedan broj velikih vođa načinio je revoluciju školstva, što je spasilo ortodoksiju u Americi. Oni su uspjeli nadahnuti generacije odgojitelja koji su mnogo toga žrtvovali kako bi se postigao cilj židovskog opstanka i preporod znanja i držanja Tore među američkom mladeži. Takva revolucija je potrebna ponovno i danas kako bi se prevladali strašan pritisak kojeg nam nameće zakon ponude i potražnje.

Šabat šalom ■

Rabbi Yissocher Frand:

Lea je primila dvostruko; Prah zemaljski u 'galusu'

Posebna primjena zakona o 'keifelu' (dvostrukoj otplati)

Nakon što je Lea rodila svog šestog sina, stih kaže, „I nakon toga je rodila kćer (v'ahar jalda bat) i dala joj je ime Dina.“ (Berešit 30:21) Izraz „v'ahar“ (nakon) je pomalo dvosmislen. Koja je zapravo poanta tog izraza?

Talmud (Brohos 30:21) objašnjava: Nakon što je Lea učinila presudu nad sobom. Ona je znala pomoću proročkog znanja da je Jakovu određeno da bude otac 12 plemena. Računala je da je ona već donijela na svijet šestoricu sinova, a sluškinje (Bilha i Zilpa) su rodile svaka po dva sina, što je ukupno deset sinova. „Ako će i ovo dijete biti muško, moja sestra Rahel neće imati čak ni status sluškinje (u kontekstu matrijarhata nad budućim plemenima Izraela).“ Stoga je Lea molila i muško dijete koje je nosila postalo je žensko.

Talmud objašnjava da se zapravo dogodio prijenos iz maternice u maternicu. U to vrijeme, Rahel je nosila žensko dijete, a Lea muško. Kada je Lea molila za to da njena

sestra ima barem toliko sinova koliko imaju Bilha i Zilpa, dva fetusa su čudesno zamijenila mjesta. Na kraju, Lea je rodila šest sinova, a Rahel dva. Iz tog razloga, Lea je svoju kći nazvala Dina, što indicira da je ona donijela 'din' (sud) nad sobom kako bi dijete koje je nosila postalo žensko.

Jedna dosjetka kaže: „Nijedno dobro djelo ne ostaje nekažnjeno.“ To je možda cinična pošalica koju ljudi koriste, ali u sistemu pravde Svemogućeg, nijedno dobro djelo ne ostaje bez nagrade. Rav Shimon Pinchus ima zanimljiv pogled na ovu paršu. Lea, koja se na početku parše bori za to da ima što više sinova, sada se odriče sina koji je već bio njezin. Pogledajte kakav gubitak je ona uzela na sebe – odustala je od prilike da bude majka još jednog plemena Izraela.

Hazal kažu da je Dina, koja je u narednoj parši silovana, kroz taj incident dobila kćer. Medraš kaže da se ta kćer udala za Josefa. Josef je imao dva sina – Efrajima i Manašea koji su ubrojani kao dva plemena židovske nacije. Stoga, Lea nije

izgubila pleme mijenjajući sina za kćer. Izgleda da je zbog tog čina, Lea postala pramajkom još dva dodatna plemena. Zapravo, njoj je nadoknađeno dva za jedno, za gubitak koji je svojevolumno preuzela na sebe.

Rav Pinchus kaže da je odredba Halahe za lopova koji nešto ukrade, da mora vratiti dvostruko. Ako je kazna dvostruka za onoga koji učini nešto krivo, logično je da i nagrada za onoga tko učini nešto dobro bude dvostruka.

Blagoslov za one u progonstvu: Tvoje će potomstvo biti poput praha zemaljskog

Parša Vajece sadrži još jedan primjer ideje „Ma'ase Avos Siman L'Banim“ (djela patrijarha nagovještavaju ona njihovih potomaka). Sefer Berešit je „pogled iza zastora“ onoga što će se otkriti kasnije u židovskoj povijesti.

Jakov sanja poznati san sa ljestvama koje sežu od zemlje do Neba. B-žji anđeli uzlaze i silaze niz njih. Postoje različite tumačenja simboličke ovog sna. Ramban citira Pirkei D'Rebi Eliezer koji nam daje potpuno drugačije objašnjenje tog sna.

Medraš tumači da anđeli na ljestvama predstavljaju časnike poganskih naroda. Prema medrašu, vizija koju je Jakov imao predstavlja četiri izgnanstva kroz koja je prošao Klal Jisrael nakon uništenja prvog Hrama.

Jakov Avinu vidio je babilonskog časnika koji uzlazi za 70 prečki i zatim pada. Nakon toga, vidio je časnika Perzija i Medije kako uzlazi 52 prečke i pada. Na kraju je vidio časnika Grčke koji uzlazi 100 prečki i zatim silazi.

To se poklapa sa židovskom

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi Yissocher Frand: Lea je primila dvostruko; Prah zemaljski u 'galusu'**

povijesti. Nakon što je Nabukodonozor srušio Hram, bili smo u babilonskom ropstvu 70 godina. Zatim, kao što to biva sa svim svjetskim silama, Babilon prestaje biti veliki igrač na svjetskoj sceni. Jakov je to vidio. Nakon što je maknut Babilon, jača moć carstva Perzije i Medije, ali i ona na kraju slabi. I Grčka, također (aludirajući na progon iz priče o Hanuki) naposljetku pada.

Napokon, Jakov je vidio i časnika Edoma - Rimskog Carstva koje je uništilo drugi Hram. Tu je Jakov vidio nešto zastrašujuće - anđeo se penjao sve više i više sve dok Jakov više nije mogao ni izbrojati koliko je koraka napravio. U Jakovljevoj viziji, časnik Edoma nikad nije sišao. U tom trenutku, strah je obuzeo Jakova te je rekao, „Ovaj nije sišao.“ Možda to znači da će rimsko izgnanstvo (galus Edom) kojeg trenutno imamo iskustvo, trajati zauvijek!

Međutim, Hašem je rekao Jakovu, „Ne boj se, Jakove; ne drhti, Izraele“ (Jeremija 46:27). „Čak i ako ga vidiš da se uspinje do Mene, od tamo ću učiniti da padne.“ Ne brini. Na kraju dana, Svemogući će ostati na vrhu i učiniti da Edom padne.

Nakon Jakovljeve zastrašujuće vizije, Svemogući mu kaže, „Tvoje će potomstvo biti poput praha zemaljskog.“ (Berešit 28:14) Kakvo je to utješno obećanje? Jakov je vjerojatno razmišljao, „Moj djed Avraham čuo je da će njegova djeca biti poput zvijezda na nebu.“ To je bila krasna braha. Čak i braha dana Avrahamu da će njegovo potomstvo biti brojno poput pijeska na morskoj obali je lijepa slika. Međutim, braha da će „tvoje potomstvo biti poput praha zemaljskog“, osobito u kontekstu ovako zastrašujuće vizije, ne izgleda kao da postiže svrhu umirivanja Jakova.

No, odgovor je, „Da, to je blagoslov.“ Avraham Avinu živio je

u vrijeme „zvijezda na nebu“. On je bio nagovještaj dana Šlomo HaMeleha kada je Jeruzalem bio središte cijelog planeta i svi su dolazili u Jeruzalem vidjeti Šlomovu mudrost. Ta je era simbolizirana Avrahamovim životom. Međutim, Jakov je bio patrijarh koji je nagovještavao izgnanstvo (galus). On će u sljedećih nekoliko desetljeća svog života iskusiti od strane Lavana ono što će pripremiti pozornicu za sve što će njegovo potomstvo iskusiti u izgnanstvu. Hašem je dao blagoslov prikladan izgnanstvu - tvoje će potomstvo biti poput praha zemaljskog.

Prah zemaljski je nešto što nikada ne može biti uništeno. Može biti gažen, ali uvijek ostaje tu. To je blagoslov kojeg je Jakov trebao čuti nakon svoje vizije. Jakovljevi potomci bit će vrijeđani, gaženi i zlostavljani. Bit će pogroma i bit će smaknuća. Sve nam je to 'galus Edom' donio; ali na kraju dana, „Tvoje će sjeme biti poput praha zemaljskog“ - neuništivo. Na kraju dana, 'afar' (prašina) će ostati na vrhu.

Možda to nije blagoslov za ljude koji vladaju, ali za nas koji smo morali preživjeti 2000 godina izgnanstva, to je najveći blagoslov i najveća garancija!

Blagoslov raspršenih

Tada je B-g dodao još nešto blagoslovu za Jakova: „I proširit ćeš se (u'faratzta) na zapad, na istok, na sjever i na jug“ (Berešit 28:14). Tijekom babilonskog ropstva, Židovi su bili u Babilonu. Tijekom 'galus Javana' postojala je zajednica Židova u Erec Jisraelu pod vlašću sirijskih Grka. Međutim, posebnost 'galus Edoma' jest da su Židovi posvuda u svijetu. Kuda god čovjek pođe, svugdje će naići na Židove.

To je nevjerojatna stvar. Na mjestima koja se nalaze „B-gu iza

nogu“, evo Židova! Nedavno sam primio e-mail od jedne žene iz Zimbabvea koja sluša moje snimke! To je doslovno usred ničega! Ne tako davno, primio sam pismo od Židova iz Montane. Zatim se on preselio u Ocean Shores u državi Washington. Ni jedno od tih mjesta nema baš mnogo minjana. To je „širenje na istok i zapad...“ Ne samo da ćemo biti posvuda: U'faratzta - eksplodirat ćemo. Imat ćemo utjecaj.

Kada pogledate povijest židovskog naroda, kuda god da su išli - bilo da je riječ o Španjolskoj, Maroku, diljem cijelog planeta - Židovi nisu bili pasivni. Oni su eksplodirali (u'faratzta) - ostavili su trag. To je obećanje koje je Svemogući dao patrijarhu Jakovu.

Ne brini zato što se čini kao da 'galus Edom' nikad neće završiti. Ti ćeš biti poput praha zemaljskog koji nikad ne može biti uništen. Tvoja će se djeca raspršiti posvuda i imat će utjecaj gdje god budu išli. Tada, jednog dana, „čak i ako se raspršiš na kraj Neba, i od tamo će te G o s p o d , t v o j B - g , sakupiti“ (Devarim 30:4)

To je ono što iščekujemo. Kao što se ispunio ostatak blagoslova danog Jakovu, tako ćemo vidjeti i ispunjenje „i od tamo će vas B-g sakupiti“, dolaskom našeg pravednog Mesije, Amen. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Sve što trebaš je ljubav

Jakov odlazi iz Kanaana u Haran. Na putu, ima viziju ljestava koje sežu do neba. Stiže u kuću svog divnog ujaka Labana: najboljeg u disciplini iskorištavanja svake prilike da ukrade od svog nećaka i da ga prevari.

Jakov želi oženiti Labanovu kći, Rahel. Sedam godina radi za nju i tada mu Laban pod hupu podmeće Leu. Radi još sedam godina za Rahel. Postaje otac jedanaestorice sinova i jedne kćeri. Jakov radi za Labana još šest godina tijekom kojih pomaže Labanu da postane vrlo bogat čovjek i, iako ga Laban na svakom koraku želi prevariti, Jakov uspijeva postati još bogatiji od njega. Napokon, vrijeme je došlo da spakira svoje stvari i započne dugo putovanje kući – u Izrael.

Jakovu je rečeno da pričekava sedam godina dok ne bude mogao oženiti Rahel. Sedam se pretvara u četrnaest, ali Tora kaže nešto nevjerojatno vezano uz njegovo iščekivanje. Kaže da su mu se „mnoge godine činile kao nekoliko dana zbog njegove velike ljubavi prema njoj“. Na prvi pogled, to je kontra-intuitivno. Ne bi li trebalo biti da ako si duboko zaljubljen u nekoga i očajnički čežneš za time da se oženite, da tada vrijeme prolazi sporije? Zar nije istina da se iščekivanje nečeg dobrog uvijek čini kao cijela vječnost?

Mislim da odgovor ovisi o poimanju ljubavi koje ima Tora i o poimanju ljubavi koje mi ponekad

imamo.

Kada osoba čežne za drugom osobom, kada osjeća požudu prema njoj, razdvojenost može biti jako bolna. Želi sudjelovati u intimnosti koja donosi tako dobar osjećaj. Postoji čežnja koja ne može biti zadovoljena ni na jedan drugi način osim kroz bliskost, najčešće fizičku. To je osjećaj požude koji je često zamaskiran u ljubav.

Ali istinska ljubav je nešto potpuno drugačije. Dok je požuda sebična, ljubav je nesebična. Požuda se fokusira na ono što ja mogu dobiti, dok se ljubav usmjerava prema onome što ja mogu dati. Požuda stavlja moju sreću iznad tuđe, ali ljubav stavlja sreću onoga koga volim ispred svega drugoga.

Ne znam zašto razmišljam o tim stvarima, ali dio je ljudske prirode da naš um luta... Tako se često

pitam što bi bilo kada bi postojao muškarac koji bi moju ženu mogao usrećiti više no što ja to mogu – da li bih ju tada radije prepustio njemu? I moj odgovor je uvijek da. Jer u našem zajedništvu, njena sreća je moj jedini prioritet. I suprotno, kada je moja pokojna supruga umrla, nisam osjećao problem oko toga da se ponovo oženim. Znao sam da me voljela toliko duboko i da bi moju sreću željela više od svega. Baš kao što bih i ja želio njezinu.

Kada iskreno volimo, otpuštamo sebe, naš ego i zainteresirani smo samo za tuđu sreću. I zbog toga, u tom procesu dolazimo u doticaj s Bogom.

Jakov je volio Rahel. Nije osjećao žurbu za intimnim zajedništvom sa njom, već je radije bio sretan što ju može voljeti izdaleka, davati joj načine na koje je mogao, i kada je došlo vrijeme, oženiti se njome i izraziti joj svoju ljubav u najznačajnijem mogućem odnosu. Vrijeme je prolazilo brzo jer se osjećao ispunjenim u zajedništvu kakvo su imali. Vrijeme nema značenja u kontekstu ljubavi. U ljubavi, mi dodirujemo vječnost – dok vrijeme prolazi u drugoj dimenziji.

Šabat šalom ■

Prevela Anja Grabar

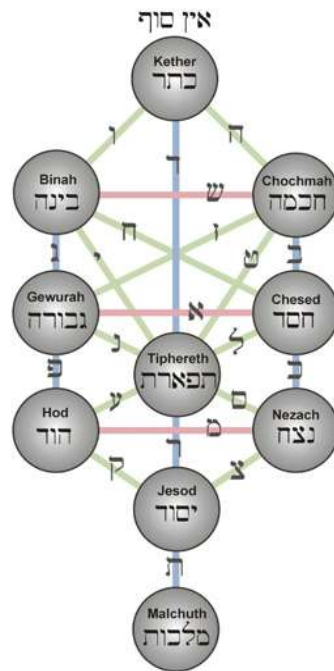
Rabbi Shaul Youdkoffitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: VAJECE

Paraša Vajece prirodni je nastavak prošlotjedne *paraše Toldot* i priče o zavadi između dvojice braće, Ezava i Jakova, sinova Izaka i Rivke. Njihova priča simbolizira neprestanu svađu između svijesti našeg tijela (Esava) i svijesti naše duše (Jakova) i kojoj od njih dajemo provorođenačko pravo, moć da vlada.

Tjedno čitanje počinje riječima "A Jakov 'iziđe' (*vajece* ויצא) iz Beer Šebe kako bi otišao u Haran". Ove nas riječi navode da se upitamo zašto Tora koristi izraz "iziđe", (*vajece* ויצא)?" Zašto nije jednostavno napisano: "I Jakov otide iz Beer-Šebe u Haran"? Raši (veliki francuski komentator iz 11. stoljeća n.e.) objašnjava da se ove riječi upotrebljavaju je kako bi se pokazalo da je Jakovljevi odlazak u Beer Šebu bio *Keficat HaDereh* ("skraćivanje puta" ili "kvantni skok"), što znači, da se nalazio na jednom mjestu a trenutak kasnije na drugom.

Zohar objašnjava Rašijevo tumačenje time da kaže da pri duhovnom radu, kako bismo došli do Jakovljeve svjesnosti, prvo moramo identificirati Esava koji je u nama - sebičnost, bijes, strah i krivnju. On da se moramo oduprijeti negativnom nagonu i trenutnom prohtjevu, i izići iz svjesnosti svog tijela te napraviti ogroman skok, kvantni skok.

Na taj način, umjesto da stigne u Haran (lingvistički dolazi od *haron*, hebrejski za ljutnju) Jakov stiže do "mjesta" (I on stiže na mjesto "..."), na kojem je prema komentatorima Svetinja nad Svetinjama (kamen temeljac na brdu Morija, mjesto vezivanja Izaka i, tisuću godina kasnije mjesto Hrama u Jeruzalemu).

Tora nastavlja kazivati da kada je Jakov stigao na 'mjesto' uzeo je neke kamenove i stavio ih pod glavu. Dok je spavao usnio je san - "... gle, ljestve koje stoje na zemlji, a vrh njihov

dosiže do neba ..." Zohar objašnjava da ljestve simboliziraju naše misli koje nam mogu pomoći da dosegemo nebesa. Kada se Jakov probudio, piše da je "uzeo kamen što ga bijaše stavio pod glavu" - "kamenje" se pretvorilo u jedan kamen. Midraš tumači da kad je Jakov uzeo kamenove, oni su se počeli svađati koji će od njih imati čast da Jakov na njega položi svoju glavu, pa je B-g od njih odmah napravio jedan kamen. To znači, da kada koristimo naše misli, naš um, mi se rješavamo Esava koji je u nama, i više nema razdvajanja i podjela, te se povezujemo s Jakovom unutar nas i time dosizemo nebo, 'mjesto', Svetinju nad Svetinjama - mjesto za koje imamo svijest o "jednom", da Stvoritelj i mi jesmo jedno, svijet jedinstva i cjelovitosti.

To je kvantni skok koji nam nudi *paraša Vajece*. Način da ispoljimo svoju istinu, unutarnje ja - svoju dušu i dosegemo duhovno mjesto kojem stremimo. ■

Prevela: Tamar Buchwald

Rabbi Stephen Baars:

Što god će pokrenuti tvoj brod

„Čovjek je velik samo onoliko koliko su velike ideje koje čine strukturu njegovog bića.“

Ili da parafraziramo Clinta Eastwooda, što bi vam uljepšalo dan („Make my day...“)? Dobitak na lotu? Novi Ferrari? Možda lijepa vikendica?

Što kažete na veliku zamisao?

Mesilit *Yesharim* (Put Ispravnoga) donosi *midraš* koji uspoređuje ovaj svijet sa zemljom, a svijet koji će doći s morem (*Kohelet Rabbah* 1:36). Rabi Noah Weinberg tumači da ako krećete na dug put, bolje je pripremiti sve što vam je potrebno.

Počnimo od broda. Prijeći sedam mora na gumenom čamcu može biti doživljaj života, ako preživite, no ja bih radije izabrao brod Queen Elizabeth 2.

Brod je sredstvo koje čuva sve ostalo sigurnim i pouzdanim. Plutanje na gumenom čamcu mirnim jezerom jedna je stvar, no dovedite slona, pa dodajte oluju i možda se još okušajte na brzacima i neće vam biti do pjevanja na kiši.

Brod vašega života je materijal od kojeg je sačinjeno vaše biće: vaše ideje. Sve što iskusimo se filtrira kroz naše poimanje života.

„U životu ništa nije onakvo kakvo jest. Ono uvijek ovisi o tome što mi očekujemo da ono bude.“

Ako je vaše poimanje života vrlo primitivno, po-put običnog gumenjaka, tada će, kada nešto veliko dođe u vaš svijet, vaša ravnoteža bi-ti poljuljana. Počne

oluja, možda ne-ka loša vijest, i vi svaki puta padate.

To je život; što veći i bolje izgrađen brod, to bolje ćete se moći nositi kako s dobrim tako i s lošim.

Da, i dobro je ispit, ono je izazov. Sve dobro što dolazi u životu povezano je s odgovornošću. Osvojite dobitak na lotu i sve vrste novih izazova pojavit će se pred vama. Nije slučajno da lutrija uništava više života nego što ih poboljšava. Velika većina onih koji je igraju, uplaćuju listić jedva se držeći za balvan, da ne spominjemo uopće čamac.

„B-g je dobar“ može biti previše pojednostavljeno poimanje načina kako svijet funkcionira, no ono može poslužiti kao objašnjenje zašto vam se ne događa više dobra u životu: Možda nemate dovoljno velik čamac da ga podnesete.

Sve dok ne shvatite da se samo kroz ideje može ispuniti vaš dan, vi ćete biti zarobljeni u istom čamcu u kojem ste se rodili.

U ovoj *paraši*, Jaakov, može se reći, ima najveću viziju i poimanje svih vremena. On je razumio ljestve (*Berešit* 28:12), postupak kojim dosižemo nebo, no ukorijenjeni u ovom svijetu.

„...samo kroz zemaljska djela mi se penjemo u najviše visine. Različiti nivoi duhovnog svijeta – prečke ljestava – mogu međusobno biti povezani jedino dok stoje na zemlji.“
Rav Dessler, Strive for Truth, Treatise on repentance. ■

Upravo njegova vizija stvorila je ono što mi danas nazivamo judaizmom. I o tome se upravo radi, o procesu po kojem mi živimo u ovom svijetu, a ipak se približavamo drugom svijetu i pijemo od njega.

Koliko god mi željeli vjerovati drugačije, ništa se u ovom svijetu ne može izdići iznad nivoa pukog funkcioniranja. Vi možda možete kupiti švicarski sat vrijedan \$100,000, no on neće mjeriti vrijeme ništa bolje od mog kineskog ekvivalenta koji je koštao tek \$10.

To je najveći vic u svemiru. Zbog čega drugoga ljudi žele otići tamo gdje još nitko prije njih nije otišao, nego li da i to mjesto učine dosadnim?

Ima samo jedno mjesto na kojem još niste bili a vrijedno je vašeg posjeta: Nebo. Jaakov je razumio kakve su nam zamisli i djela potrebni da bi se uspeli okomito gore. Tora i *micvot* su te prečke na ljestvama.

Stoga, ako doista želite uljepšati svoj dan, dovedite malo više neba na zemlju. Putujte sa stilom, poduka počinje odmah.

Ne čekajte. Ovo je krstarenje života.

Biseri hasidske mudrosti

Što to znači poučavati i objašnjavati Toru? Čovjek se treba potruditi da sve ono što čini bude Tora, tako da on sam postane Tora. Ljudi će jednostavno moći učiti promatrajući ga: iz njegovih navika, cjelokupnog ponašanja, iz gotovo neprimjetnog stremljenja prema Stvoritelju.

Tada će postati poput neba, o kojem je zapisano: "Tamo nema govora, nema riječi, ne čuje se glas. A ipak, istina se čuje kroz cijelu zemlju, sve do kraja svijeta." ■

R. Leib sin Sare

Moramo naučiti paziti na svaki potez koji napravimo u životu, upravo onako kako to radi dobar igrač šaha prije nego što pomakne figuru.

Prije nego bilo što napravimo, moramo unaprijed misliti hoćemo li u budućnosti imati razloga da zažalimo što smo to učinili. ■

R. Simcha Bunam iz Pzische

Jedini naša srca u ljubavi i strahu prema Tvom imenu" (iz jutarnje molitve).

U svijetu stvarnosti ljubav i strah su u suprotnosti. Onaj koji voli ne boji se, onaj koji se boji, ne voli – s izuzetkom ljubavi i straha prema Stvoritelju.

U tom slučaju ljubav i strah se nadopunjavaju, a onaj koji vjeruje, spaja ih. ■

R. Dov Ber iz Mezricha

Posveti svoja usta molitvom i učenjem; svoje nosnice dugim, strpljivim udisanjem;

svoje uši slušanjem riječi mudraca;

a svoje oči otklanjanjem pogleda od lošega. ■

R. Nachman iz Breslova

Kao što je nemoguće opisati okus neke hrane

nekome koji je nikada u životu nije stavio u usta,

tako je nemoguće opisati ljubav prema Stvoritelju,

jer ona izvire iz srca. ■

Baal Shem Tov

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Pozitivne zapovijedi

7. Pozitivna je zapovijed svakog se dana moliti B-gu blagoslovenom

jer Pismo kaže: *i Njemu ćete služiti (Dvarim 6,13)*; a putem Usmene predaje naši su učenjaci, blagosloveno sjećanje na njih, naučili (*Talmud Bavli, Ta'anit 2a*) da to služenje znači molitva. Jer Pismo kaže, *i služiti Mu svim srcem svojim (Dvarim 11,13)*: koja se služba vrši srcem? – molitva.

Zapovijed je da osoba treba iznijeti hvalu Svetom, da je blagosloven; nakon toga treba tražiti za svoje potrebe; a potom treba odati hvalu i zahvalnost B-gu blagoslovenom. Nužno je moliti potpuno upravljanim srcem; čovjek treba svoje srce odvratiti od svake druge misli, i treba se vidjeti kao da stoji pred *šehinom*. On ne bi trebao iznijeti svoju molitvu poput onoga koji nosi teret pa ga baci i ode svojim putem. Niti bi trebao moliti uskomješanog i uznemirenog uma.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svakom trenutku, kako za muškarce tako i za žene.

Negativne zapovijedi

7. Negativna je zapovijed na šabat ne otići preko granice šabata

kao što kaže Pismo, *neka nitko ne odlazi sa svojega mjesta u sedmi dan (Šemot 16,29)*. To znači da ako netko ode izvan grada ili mjesta makar samo jedan lakat dalje od dvanaest tisućitih dijelova (udaljenost koja odgovara dužini izraelskog tabora u pustinji), ima biti bičevan po zakonu Tore. Tko god ode dalje od 2.000 lakata, što je područje otvorenog predijela izvan grada ili mjesta, ima biti bičevan zbog neposlušnosti. Ovako smatraju R. Isaac Alfasi i Rambam [no ima mnogo ranih mjerodavnih autoriteta, blagosloveno bilo sjećanje na njih, koji drže da ako netko hoda čak i više *parasanga* (perzijska mjerna jedinica od otprilike 5,6 km), to je samo kršenje zakona učenjaka, a ne zakona Tore]. Kod 2.000 lakata misli se na kvadratne lakte, kako bi se dobila dodatna udaljenost ka uglovima [kvadrat od 2.000 puta 2.000 lakata]. Unutar grada dozvoljeno je hodati čitavim gradom, čak i ako je vrlo velik.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svakom trenutku, kako za muškarce tako i za žene. ■

U najkraćim crtama: Haftara

(Hošea 11,7-12,14.)

Ovotjedna haftara spominje Jaakovljev bijeg od kuće u „*polje Arama*“, događaj koji se navodi u ovoj tjednom čitanju Tore.

Haftara počinje s priekorom proroka Hošee Židovskom narodu zato što je zaboravio B-ga. Pa ipak, Hošea uvjerava narod da ih B-g neće napustiti: „*Kako da te dam, Efrajime, da te predam (u ruke drugih naroda)?... Ja neću postupiti prema svom silnom gnjevu; Ja se neću vratiti da uništim Efrajima.*“

Prorok razmatra loša djela Sjevernog kraljevstva Izraela, i budućí pad Kraljevstva Judeje. On suprotstavlja njihovo ponašanje postupcima praoca Jaakova koji je bio vjeran B-gu i pobijedio neprijatelje, kako ljudske tako i anđeoske.

Haftara također spominje sakupljanje prognanika koje će se dogoditi u vrijeme Konačnog izbavljenja: „*Oni će pohitati poput ptica iz Egipta, i poput golubice iz zemlje Asirske; i Ja ću ih smjestiti u njihove domove, kaže Vječni.*“ ■

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Rastimo svakoga dana

Vajece

Ne osvećuj se i ne gundaj među svojim narodom. I voljet ćeš bližnjega svoga kao samoga sebe. Ja sam B-g!

(Levitski zakonik 19,18)

Ovaj redak lako bi mogao biti najteži zahtjev Tore. Talmud daje primjer osvete: netko vam odbije posuditi novac; a onda kada on ili ona zatraži posudbu od vas, vi kažete: „Neću ti posuditi novac jer si ti mene odbio/odbila kada je meni bilo potrebno.“ Biti kivan je kada nekome date pozajmicu, ali kažete: „Želim da vidiš da sam časniji od tebe. Spreman sam ti posuditi novac, makar ti nisi imao jednako toliko razumijevanja za mene.“ Tora zabranjuje obje reakcije; pozajmicu

moramo dati posve šutke.

R. Moshe Chaim Luzzato kaže da je osveta jedan od najsladših osjećaja koje čovjek može doživjeti, i da zahtjev Tore da potisnemo taj poriv od nas traži da budemo gotovo nalik anđelima (*Put pravednika*, poglavlje 11). Ipak, činjenica da se od nas traži da tako učinimo kaže nam da nam je ta razina kontrole nadohvat ruke. Ključ toga nalazi se na kraju gore navedenog retka.

Tora želi da o drugoj osobi razmišljamo kako bismo razmišljali o sebi. Na primjer, ako se netko udario u nožni prst i to ga jako boli, teško da bi udario svoju nogu za kaznu što ga je ozlijedila. Isto onako kako se ne bismo osvećivali ili gundali dijelu svog vlastitog tijela, tako ne trebamo niti drugoj osobi. ■

Iz domaćeg tiska

BUDUĆNOST

Ovo su tri izraelske kompanije koje donose revoluciju automobila

Index 3.12.2016.

Moderni sukobi između Židova i PRIJE dvije godine, Gal Fridman i njegov tim predstavili su novu vrstu motora s unutarnjim izgaranjem. Ideja je bila da bi jedan klip koji stalno radi bio jeftiniji i učinkovitiji od bilo čega trenutno dostupnog na tržištu.

"Nitko nije želio s nama razgovarati", prisjeća se. Kaže da je ideja bila toliko nepojmljiva da su prvu generaciju morali izraditi sami.

Dvije godine nakon toga, Aquarius Engine se testira u centru Formule 1 u Belgiji. Fridman kaže da je više proizvođača automobila zainteresirano.

"Već imamo tri generacije - to je veoma brzo za zemlju koja se inače ne bavi proizvodnjom motora", kaže Fridman.

Izrael je poznat kao "Nacija start-upova", ali većinom se fokusiraju na visoku tehnologiju, cyber i medicinske

sektore.

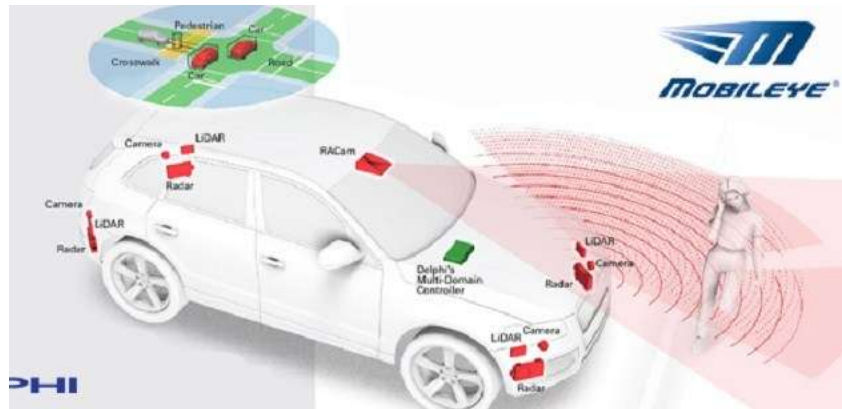
CNN Tech predstavio je tri izraelske kompanije koje rade na inovativnim automobilskim inovacijama.

Mobileye

Jeruzalemski Mobileye surađuje s Intelom i BMW-om kako bi razvio autonomni samovozeći automobil do 2021. godine. Tehnologija ove izraelske tvrtke pomaže da se auti penju i da silaze s rampi te čak i da pretječu druge aute, bez ikakvih uputa od strane vozača.

Partnerstvo s BMW-om označilo je novi smjer za kompaniju.

"Infrastruktura je veoma teška za Izrael, jer smo mala zemlja", kaže Amnon Shashua iz Mobileye-a.

"Ali matematika, i u biti sve što traži samo olovku i papir, je veoma prirodno Izraelcima", dodaje.

Softwheel

Daneil Barel nije htio ponovno izumiti kotač - htio je samo načiniti bolji ovjes za invalidska kolica. Kad je postalo jasno da ovjes neće funkcionirati, tim je stavio ovjes u volan. Barel kaže da tehnologija doprinosi glatkijoj vožnji. Kotače su zatim stavili na bicikle, a sljedeći su korak automobili.

"Umjesto da udarac putuje

kroz volan i kroz šasiju, ovdje ga apsorbira sam kotač", kaže Barel.

Aquarius

Mobileye su inovatori za vozače, a Softwheel za kotač.

Aquarius revolucionira motor. Nakon što su ih investitori isprva odbili, izumitelj Shauli Yaakoby izradio je prvi motor u svojoj radionici. U kompaniji kažu da proizvod troši dva do tri puta manje goriva nego prosječni motor automobila, zaključuje svoje predstavljanje CNN Tech. ■

MEDICINA

Izrael uspješno uzgojio ljudsko koštano tkivo

NI 6.12.2016.

Izraelska biomedicinska kompanija saopćila je da je uspješno uzgojila koštano tkivo u laboratoriji i presadila u tijela 11 pacijenata.

Izraelska kompanija "Bonus biogrup" uspješno je izvršila testiranja nakon što je izdvojila masne ćelije iz tijela 11 pacijenata i uspjela da napravi polutečne kosti koje se zovu

"bonofil".

Pacijenti nisu imali kost u vilici i uz pomoć ove tehnologije problem je riješen kod svih 11 osoba.

Trenutna medicina koristi tri načina za liječenje kostiju.

Prva metoda je da se kost sama zaliječi tako što se imobilizira, druga metoda je vađenje kosti i umetanje vještačke zamjene, a treća

uzimanje drugih koštanih materijala sa drugih dijelova tijela pacijenta i prenos na dio koji se liječi.

Prvi način je spor i rizičan, dok su druga dva bolna i skupa.

Osnivač i direktor "Bonus biogrupe" Šaj Merecki tvrdi da je "bonofil" tehnološki savršen, kao i da je potrebna samo jedna injekcija da bi se usadio u tijelo pacijenta.

Takođe, nema ni rizika da će tijelo odbaciti ovaj materijal jer je sačinjen od pacijentovog DNK, a oporavak traje kraće nego kod drugih metoda, dodao je direktor.

Iako su mala država sa manje od devet miliona stanovnika, Izrael je jedna od svjetskih lidera u oblasti biomedicinske tehnologije. ■